

İletişim Araştırma

İLAD

İLETİŞİM
ARAŞTIRMALARI
DERNEĞİ

BAŞYAZI

Basının Kurbanları

Dr. Hıfzı Topuz

Gazetecilere ve basına yapılan saldırılar son zamanlarda inanılmaz boyutlara ulaştı. Genç meslektaşlarımız görevleri başında kurşunlandılar. Basın müzesi saldırıya uğradı. Filmler yakıldı.. Gösterilen tepkilerin, düzenlenen gösterilerin, yayınlanan bildirilerin hiç mi hiç etkisi yok. Bunlar cayırtıcı ve vazgeçirtici nitelikte değil. Yarın başka alanlarda başka saldırılar da olabilir. Biz yine bunları lanetleriz, yetkili kişiler yine üzüntülerini bildirirler. Ama ne çıkar bunlardan? Önü alınır mı bu saldırıların?

Neden iş bu boyutlara ulaştı? Basın dokunulmazlığını yitirdi de ondan. Devletin en yetkili kişileri olur olmaz nedenlerle basına ve gazetecilere dil uzatırlarsa işte böyle olur. Basına dış bileyenler, kışkırtılan ve tepesi atan çılgınlar adalet madalet demeden gazetecileri kendi başlarına cezalandırma-ya kalkarlar. Bu bir ilkel toplum yasasıdır. Başa baş, dışı dış. Bu bir anarşi ortamıdır. Toplum düzeninin kurulamadığı çağlarda böyle olmuştur. Ama 2000 yılının eşiğine geldiği bir dönemde değil.

Otuzlu yılların Chicago'sunda mı yaşıyoruz, yoksa Sicilya'da mı? Neredeyiz? Kim kimin cezasını veriyor? Devlet bu derecede mi güçsüz?

Eskiden basımımızın şehitleri vardı, Hasan Fehmi'ler, Ahmet Samim'ler, Zeki beyler, Hasan Tahsin'ler, Abdi İpekçi'ler. Onlar siyasal eğilimlerinden inançlarından dolayı kurşunlandılar. Onlar özgürlük ve demokrasi savaşçısı idiler. Dünyanın daha uygar bir düzene ulaşmasını istedikleri için öldürüldüler.

Arkası 8. Sayfada

Türk Basını Kıbrıs'ın gerçeklerini yansıtamıyor

- Basında Kuzey Kıbrıs'ın iç politika ve toplumsal-ekonomik yaşamıyla ilgili çok az haber çıkıyor.
- Basın yalnız resmi kesimlerin görüşlerine yer veriyor.
- Kıbrıslılar "Türk Basını bizim beklentilerimizi anlatamıyor" diyorlar.
- Hiçbir şey 50'li yıllardaki gibi değildir.
- Kasıtlı, belli kalıplara dayanan bir anlayış sürdürülüyor. Bir oto-sansür mü var?
- Tek kaynak TAK ajansı mı olmalı?

İbrahim ÖZEJDER

Kıbrıs Türkiye basını için en önemli dış haber konularının başında gelmektedir. Gazete sayfalarında hemen hemen hergün Kıbrıs'la ilgili haberlere raslamak mümkündür. Kıbrıs'la ilgili bu kadar çok haber çıkmasına karşın Kıbrıs'ın objektif olarak yansıtıldığı söylenemez. Bu haberlerin ezici çoğunluğu dış politik konularla ilgilidir. Kuzey Kıbrıs'ın iç politik ve toplumsal-ekonomik yaşamıyla ilgili çok az habere raslanmaktadır. Yine bu haberlerin yüzde doksanına yakını Kuzey Kıbrıs'taki resmi kesimlerin görüşlerini yansıtmaktadır. Toplumdaki diğer kesimlerin görüşlerine çok az yer verilmektedir.

Ayrıca Kıbrıs haberleri, Kıbrıs ve Kıbrıs Türkleri hakkında eksik ve yanlış bilgiler de içermektedir. Dolayısıyla Türkiye kamuoyu Kıbrıs'ı objektif olarak öğrenememektedir. Halbuki Türkiye kamuoyu veya daha geniş olarak Türkiye insanı, bu kadar çok ilgi gösterdiği Kıbrıs'ı her yönüyle, objektif olarak öğrenmesi gerekmektedir. Bir Kıbrıslı Türk, Türkiye gazetelerindeki Kıbrıs haberlerine baktığında, "bunlar benim gerçeklerimi, düşüncelerimi, beklentilerimi anlatmaktadır" diyememekte. Bu yanlış bilgilendirme Kıbrıs Türk-

leri aleyhine olumsuz sonuçlar yaratmaktadır.

FARKLI ALTERNATİFLER

Türkiye basını 1950'li yıllarda Kıbrıs'a yönelik ilgisi bir "Milli dava" olarak başladı. Bu anlaşılır bir şey olmakla birlikte, basının devlet politikalarına angaje olmasını gerektirecek bir durum değildir. Basının dördüncü güç olarak nitelenmesinin en büyük nedeni onun bağımsızlığıdır. Ama Türkiye basını, Kıbrıs konusunda tamamen devletin dış politikası çerçevesinde etkinlik gösterememiş ve önemli işlevlerinden biri olan farklı alternatifler üretebilme görevini yerine getirmemiştir. Öte yandan dünyanın her tarafında olduğu gibi bölgede, Kıbrıs'ta ve Türkiye'de de çok şey değişmiştir. Hiçbir şey 1950'lerdeki gibi değildir. Ama Türkiye basını bu değişiklikleri yakalayamamış 1950'lerden kalma dar, kısıtlı, belli kalıplara dayanan anlayışını sürdürmüştür. "Milli Kıbrıs davası"na zarar vermeme anlayışını dar kalıplar içinde uygulanması basını gerçek işlevlerinden uzaklaştırmıştır.

ÖZEL HABER YOK

Türkiye basınının Kıbrıs haberlerine ulaşma yöntemleri de önemli
Arkası 11. Sayfada

57 Ülkede Basına Baskı

Fransa'da Montpellier kentinde kurulan "Reporters sans Frontières" (Sınırsız Muhabirler) adlı kurumun Kasım başlarında düzenlediği bir seminerde belirtildiğine göre 1989 yılı içinde dünyada öldürülen gazetecilerin sayısı 65'e yükselmiş. Tutuklananların sayısı 165.

Yalnız Kolombiya'da 8 gazeteci öldürülmüş. Bu ülkede on yıl içinde öldürülen gazeteci sayısı 42.

Geçen Eylül'de 49 gazeteci kendi ülkesinden atılmış, 129 gazete sansür edilmiş, ya da toplatılmış.

Gazetecilere baskı yapılan ülkelerin sayısı 57.

Başkan Mitterand seminere yolladığı bir mesajda ise şöyle demiş: "Herşeye karşı özgürlük güç kazanıyor."

Mac Luhan 1989 Ödülü

Ünlü Kanadalı iletişimci Mac Luhan anısına düzenlenen ödül bu yıl Fransız iletişim uzmanı Pierre Schaeffer'e verildi.

79 yaşında olan P.Schaeffer 1942'de Fransa'da ilk Radyo-TV deneme stüdyosunu kurmuş, müzik alanında da çalışmalar yapmıştı. Fransız Radyo-TV Kurumu ORTF'in ilk araştırma merkezini de P.Schaeffer kurmuştu.

P.Schaeffer'in yapıtları arasında şunlar yer alır: Machines à communiquer, Le Pouvoir et-La Communication.

Mac Luhan ödülü bundan önceki yıllarda Kolombiyalı Louis Beltran ve ünlü İtalyan yazarı Umberto Eco'ya verilmişti.

Kablolu Yakın Tarih Şebekesi

Fransa'nın ünlü Gaumont firması kablolu şebekeler alanında güçlü "Compagnie Générale des Eaux" ortaklığı ile birlikte "C'étaît hier" (Dün olmuştu) adlı yeni bir kanal oluşturuyor. Bu kanal 1908'den bu yana birikmiş olan sinema aktüalite filmlerini derleyip yayınlayacak.

Gaumont'un arşivlerinde 10 bin metre uzunluğunda aktüalite filmi olduğu bildiriliyor. Firmanın kurucusu Léon Gaumont 1908'de bu işe ilk başladığı zaman dünyanın dört bir bucağına ekipler gönderip olayları filme almış. O zamandan bu yana Gaumont arşivi olağanüstü zenginleşmiş. 1974'te TV'nin rekabet edilmez üstünlüğü kabul edildikten sonra da çalışmalarını başka alanlara yöneltmiş. Yeni kanal 1990 Şubatında yayına başlayacak.

Hamid Mowlana İstanbul'a Geldi, İki Konferans Verdi

● İLAD Uluslararası İletişim Araştırmaları Derneği (IAMCR)'la işbirliği yapacak.

Washington'da American University, School of International Service'te Uluslararası İletişim İncelemeleri Programı Müdürü Hamid Mowlana, İLAD ve Mülkiyeliler Birliğinin davetlisi olarak Aralık ayının ilk günlerinde İstanbul'a geldi, Mülkiyeliler Birliği'nin Kuruçme'deki lokalinde ve İstanbul Basın Yayın Yüksek Okulunda iki konuşma yaptı.

Mowlana konuşmalarında Uluslararası İletişimin ulusal kültürler üzerindeki etkilerinden söz etti. Konuşmaları büyük ilgi topladı ve kendisine birçok sorular yöneltildi.

İLAD Merkezinde de Yönetim Kurulu üyeleri ile bir toplantı yapan Mowlana İLAD'la Uluslararası İletişim Araştırmaları Derneği'nin işbirliği olanakları üzerinde yapıcı görüşler getirdi. Bu toplantıda üzerinde durulan konular şunlar oldu:

1- İLAD Uluslararası İletişim Araştırmaları Derneği IAMCR (International Association for Mass Communication)'e üye olmak için başvuruda bulunacak olursa bu istek çok olumlu karşılanacaktır. IAMCR' a üyelik İLAD'a iletişim alanında geniş kaynaklara ulaşma olanağını sağlayacaktır. İLAD uluslararası kongre ve konferanslara katılıp Türk iletişimcilerin yaptıkları çalışmaları ve görüşlerini duyurma olanağını bulacaktır.

1957'de Unesco'nun desteğiyle kurulan IAMCR uluslararası alanda bütün iletişimci derneklerinin, merkezlerinin ve araştırmacıların katıldığı tek örgütü. IAMCR'ın belli başlı bütün ülkelerde ya kurum, ya da kişi olarak sayısız üyeleri vardır. IAMCR'ın 1957'de Paris'te, Unesco Merkezinde yapılan ilk kuruluş toplantısına Hıfız Topuz, son genel kurul toplantılarına da Prof.Dr. Oya Toksöz, Hüsamettin Ünsal katılmıştır.

2- Hamid Mowlana İLAD'a İstanbul'da 1991 yılında bir IAMCR toplantısının düzenlenmesini önermiştir. Yüzlerce araştırmacının katılacağı böyle bir toplantı iletişim alanında Türkiye'de çok önemli bir olay sayılabilir.

3- Üzerinde durulan bir konu da İLAD'ın merkezi Washington Üniversitesinde olan Uluslararası iletişim şebekesine katılması olmuştur. İLAD bu bilimsel dokümantasyon şebekesi aracılığı ile uluslararası iletişim araştırma ve dokümantasyon

merkezlerinin birçoğundan belge alma olanağını bulacaktır.

H.Mowlana ile yapılan bu konuşmalar yönetim kurulunun 14 Aralık toplantısında olumlu karşılanmış ve İLAD'ın IAMCR'a üye olması için gerekli yollara başvurusu oy birliği ile kabul edilmiştir.

Mowlana İran Azerbaycan'ı kökenlidir. Soyü Mevlana Celeleddini Rumi'ye dayanır. 1937 doğumludur. 1958'de Amerika'ya göç ederek bilim yüksek lisans ve doktorasını, ekonomik siyasal bilgiler ve iletişim dallarında yapmış ve American University'de öğretim üyesi olmuştur.

Başlıca yapıtları şunlardır:

- Global Information and World Communication
- International Flow of Information
- Technology and Development
- The Passing of Modernity
- The News media in National and International Conflict
- Communication World order and the Human Potential
- International Communication Theory
- New Global Information and Communication Order and the Question of Cultural Ecology

Demokrasi Eğitiminde İletişim Araçları

Türk Eğitim Derneği'nin XIII. Eğitim Toplantısı 30 Kasım-1 Aralık'ta Ankara'da, Ankara Koleji Vakfı Konferans salonunda yapıldı. İLAD başkanı Hıfız Topuz bu toplantıda "Kitle İletişim Araçlarının Demokrasi Eğitimindeki Rollerini" konulu bir konuşma yaptı.

İletişim Teknolojisi

Türkiye Makine Mühendisleri Odasının 4-19 Aralık'ta Ankara'da düzenlediği Sanayi Kongresinde İletişim Teknolojisinin toplumsal etkileri bir oturuma konu oldu. Hıfız Topuz'un yönettiği bu oturuma İLAD Yönetim Kurulu üyesi Prof. Dr. Korkmaz Alemdar, İLAD üyesi Doç. Dr. Raşit Kaya ve Yrd. Doç. Aydın Uğur katıldı.

"Basın Tekellerinin güçlenmesi beklenilmeden önlemler alınmalı"

Nalan ÖRKİ

İletişim Araştırmaları Derneği (İLAD) Başkanı Dr. Hıfzı Topuz, "basında tekelleşme"nin yalnızca mesleki bir sorun olarak görülmesiyle gerçeğine dikkat çekerek, basın çok uluslu ortaklıkların ağına düştüğünü söyledi ve "çokuluslu ortaklıkların dünyaya yön veren kuruluşları var. Tekellere karşı tüm dünyada bir savaş veriliyor. Türk gazetecilerinin uluslararası platformda seslerini duyurmaları gerekir." dedi.

Çağdaş Gazeteciler Derneği (ÇGD) İstanbul Şubesi'nin 12 Kasım günü İstanbul Tabip Odası'nda gerçekleştirilen genel kurulunda konuşan Dr. Hıfzı Topuz, hükümeti tekellerin güçlenmesini beklemeyeceğini söyleyerek, "tekeller güçlendikten sonra onlara karşı savaşmak kolay değil. Özel radyo ve televizyona izin verildiğinde, basın tekelleri bu alanda da çalışmaya başlarsa ne olacak?" diye sordu. Uyuşuk ve kablolu yayınların bir süre sonra gündeme geleceğini ve hükümetin bu konuda çalışmalar yapacağını söyleyen Dr. Hıfzı Topuz, gazetecilerin de mutlaka görüş belirtmesi gerektiğini vurguladı. İLAD'ın, TRT'nin özel sektöre devredilmesine de, bu biçimde kalmasına da karşı olduğunu belirten Dr. Hıfzı Topuz, "TRT özerkliğe kavuşturulmalıdır." görüşünü savunarak, pek çok ülkede görülen "kamusal radyo-tv"ün Türkiye'de de gerçekleştirilmesi gerektiğine değindi.

İLAD'ın "Basında Tekelleşmeler"den sonra ikinci araştırma konusu olan "Radyo ve Televizyon Politikalarında Özgürlükçü Bir Alternatif"i de, yakında kitap olarak yayınlacağını bildiren Dr. Hıfzı Topuz, TÜSES'den alınan iki yeni araştırma önerisiyle "Seçim Kampanyalarında İletişim Araçlarının Rolü" ve "Siyasallaşma Sürecine İletişimin Katkıları" konularında da çalışmalara başladığını anlattı. İLAD'ın çeşitli paneller düzenlemeyi düşündüğünü de bildiren Dr. Hıfzı Topuz bunları şöyle sıraladı:

"Öncelikle genç gazeteci ve reklamcılarının eğitimiyle ilgili paneller gerçekleştirilecektir. Bunları, (medyaların gündemiyle ilgili bir başka panel izleyecek. Radyo ve TV'da birincil haberler nasıl seçiliyor? Türkiye'nin gündemindeki önemli haberler radyo ve TV'ye neden giriyor? Bilinçli bir mekanizma mı halkın dikkatini başka yerlere çekiyor? Bu soruların yanıtını ortaya koyacağız.

Yine bir başka panel konusu; medyaları ve özellikle basını kimler yönetiyor? Bu yönetenlerin eğitim düzeyleri, siyasal eğilimleri, aile kökenleri nedir? Meslek dışında başka işleri var mı? İş çevreleriyle ilişkileri nasıl? Nasıl para harcıyorlar? Bunlar şimdiye değin hiç araştırılmadı, oysa çok önemli.. Kamuoyunu kimler oluşturuyor? Aynı sorular TRT, Radyo

TV Yüksek Kurulu için de geçerli. Bazı ülkelerde basına yön verenlerin çeşitli çevrelerle olan ilişkileri kamuoyunda kendilerine ve medyalara olan inancı sarsar.

Ele alacağımız başka bir konu; meslek içi demokrasi.. İletişim hakkı, iletişim araçlarına ulaşma ve katılmaya dayanıyor. Gazetelerde çalışanlar medyalara nasıl yön veriyor? Gazeteci bir mal gibi alınıp satılmaz, bu demokrasi anlayışına aykırıdır. Haber de bir mal gibi alınıp satılmaz, habercilik bir kamu hizmetidir. Gazeteciye karşı ticari kurallar uygulanamaz. Tüm bu konularda ÇGD ve diğer gazetecilik örgütleriyle ortak çalışmalar yapmak isteriz. Nasıl bir işbirliğine gidebiliriz?"

Konuşmasında, medyalarda seslerini duyuramayan gazetecilerin yalnızca sorumluluğa katıldığını ancak, medyalara yön veremediğini belirten İLAD başkanı Dr. Hıfzı Topuz "Le Monde" örneğini anlattı. Le Monde'de kurucuların yüzde 35, gazete yazarlarının yüzde 35, işçilerin yüzde 3,5, memurların yüzde 4,5, okuyucuların kurduğu şirketin yüzde 12,5 ve gazete genel müdürlerinin de yüzde 9,5 oranında hisseye sahip olduklarını söyleyen Dr. Hıfzı Topuz, "Gazetede patron yok. Kişiler hisselerle gazetede çalıştıkları sürece sahipler, ayrıldıktan sonra başkasına devredemiyorlar. Latin Amerika'da da bu tür girişimler oldu. Bunlar nasıl yapılabilir? Bu bir yasa meselesi değil, toplu sözleşmelerle pekâlâ gerçekleştirilebilir" diye konuştu.

ÇGD Genel Başkan Vekili Rahmi Yıldırım da, basında tekelleşmenin gazetelerde "tek tip yayın politikası"na yol açtığını belirterek, "halkın bilincinin zehirlenmesine yönelik ideolojik bir saldırı bu tekelleşme. Halkın haber alma özgürlüğünü ortadan kaldırıyor. Türkiye'de tekellerin kontrolündeki yayın organlarında TGS örgütü değil, TRT'de de durum aynı. Tekelleşme demokrasi karşısında doğrudan bir tehlike oluşturuyor." dedi. Türkiye'nin "düşüncenin suç olduğu bir ülke" olmaktan kurtarılması gerektiğini vurgulayan Rahmi Yıldırım, demokrasinin ancak basının ve diğer kitle iletişim araçlarının özgür olduğu yerde varolabileceğini hatırlattı.

Gazetecilik örgütlerinin bir federasyon çatısı altında birleşmesiyle doğacak güç birliğinin, sorunların çözümüne yönelik zemin oluşturacağına dikkat çeken Rahmi Yıldırım "yasalardaki antidemokratik hükümlerin kaldırılmasının, tekelleşmeye ve diğer pek çok soruna karşı savaşın ancak bu yolla gerçekleştirilebileceğini" savundu. Rahmi Yıldırım ÇGD Bursa şubesinin kuruluş çalışmalarına başlandığını da bildirerek, Samsun, Adana, İzmir ve Diyarbakır'da da kısa bir süre sonra şube açılması hazırlıklarına geçileceğini belirtti.

Bu arada ÇGD İstanbul Şubesi'nin ilk genel kurulunda yapılan seçimler sonucunda yönetim kurulu, Koray Düzgören (başkan), Oğuz Güven, Nevzat Şenol, Talip Aktaş, Halil Nebiler, Levent Ekvran, Yalçın Şimşek, Armağan Karğın ve Ridvan Akar'dan oluştu.

IPRA Konseyi'nin ardından.....

Avrupa ve Orta Doğu arasında Türkiye

-Sayın İbrahim Çamlı, Kasım ayı ortalarında İstanbul önemli bir uluslararası Kongreye sahne oldu: IPRA Konsey Toplantısı ve Semineri. Bize IPRA ve genelde Seminerleri hakkında bilgi verebilir misiniz?

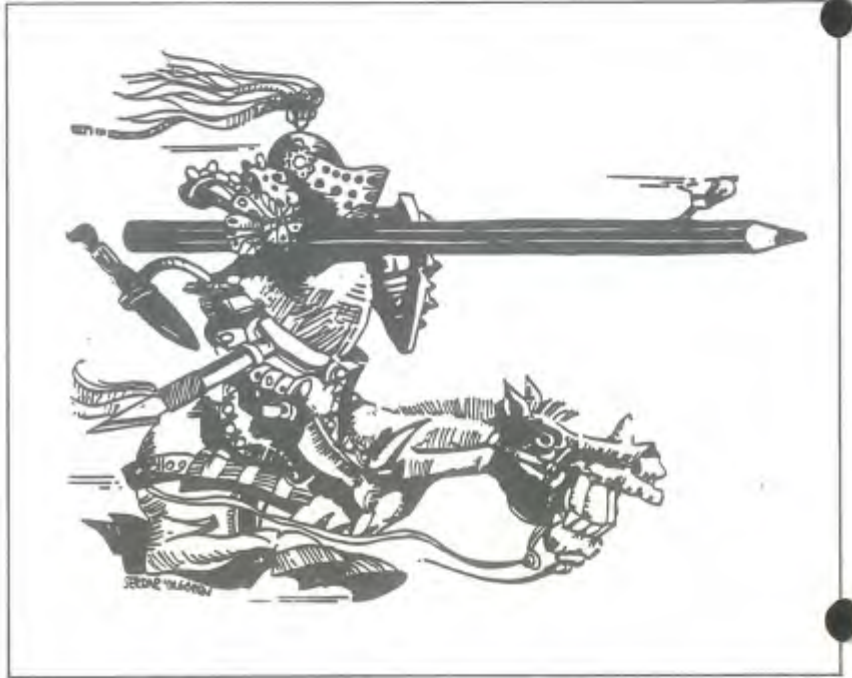
-IPRA, yani Uluslararası Halkla İlişkiler Derneği, alanında en üst düzeyde bir uluslararası kuruluş. Nedeni de, örneğin, Avrupa'daki Halkla İlişkiler derneklerini kapsayan CERP veya benzerleri gibi bölgesel nitelikte olmayıp, evrensel bir yapıda olması ve bu karakteri ile Halkla İlişkiler mesleğinde (buna daha bilimsel bir yaklaşımla kendi iletişim disiplininde diyelim) özel bir itibar ve otorite oluşturmaması. Rakama dökmek gerekirse, 5 kıtada, 62 ülkede 1000'e yakın üyesi olan (bu ülkelerin arasında Sovyetler Birliği, Çin Halk Cumhuriyeti, Polonya ve Macaristan gibi sosyalist devletler de var) bir kuruluş...

Bence, aslında IPRA için övgü olarak söylenebilecek en önemli husus, Kuruluşun Ahlak ve Meslek Yasaları, öncelikle birincisi, Birleşmiş Milletler Anayasasına atıf yapan, İnsan Hakları Deklarasyonu'ndan esinlenen IPRA "Uluslararası Ahlak Yasası"..... Bu Yasa IPRA Genel Kurulu tarafından 12 Mayıs 1965'te Atina Toplantısında kabul edilmiş, 17 Mayıs 1968'de Tahran'da son retuşları yapılarak bugünkü metin oluşturulmuştur. İngilizce program broşüründe bu yasaı yayınladık.

IPRA Seminerlerine gelince, izninizle IPRA Seminer geleneğine kısaca değinerek cevap vereceğim. Bu Seminerler, 1956'dan başlayarak, önce yılda bir, sonra yılda iki kez oluşan, IPRA üyelerinin ülkelerine göre temsil edildiği, Kuruluşun en yetkili organı sayılan Konsey'in toplantıları ile aynı zamanda düzenlenen seminerlerdir. Bunlar genellikle Endüstriyel Halkla İlişkiler gibi dar bir mesleki çerçevede içinde sürdürülmekteydi. Benim Konsey Üyesi ve Milli Koordinatör olduğum dönemde, Atina 1984 Sonbahar toplantısından başlayarak (seminer konusu meslek ahlakı idi) seminerlere daha geniş bir sosyal ve kültürel kimlik, daha evrensel bir boyut kazandırmak görüşü hakim oldu. Bunda, az da

Geçtiğimiz Kasım ayında İstanbul önemli bir uluslararası toplantıya sahne oldu. Dünya'da 62 ülkede bine yakın üyesi bulunan Uluslararası Halkla İlişkiler Derneğinin dönemsel konsey toplantısıyla semineri İstanbul'da yapıldı. İki gün süren seminerde Türkiye'nin tarihsel, kültürel ve coğrafyaya bağlı konuları dolayısıyla Avrupa ve O.Doğu arasında bir uluslararası iletişim merkezi olarak oynayabileceği rol tartışıldı.

26 ülkeden 100'ü aşkın Halkla İlişkiler uzmanının katıldığı toplantıların düzenlenmesinde IPRA Eski Türkiye koordinatörü İbrahim Çamlı büyük çaba harcadı. Seminer'in program komitesinin de başkanı olan İbrahim Çamlı 12-15 Kasım tarihlerinde yapılan toplantılarla ilgili olarak İletişim-Araştırma'nın sorunlarını şöyle yanıtladı.

olsa, benim de katkım olduğunu söyleyebilirim. Bu görüşün son çarpıcı örnekleri, 1988 Sonbaharında Viyana ve Peşte'de yapılan ve Avrupa'da bloklar arası iletişimi ele alan "Doğu-Batı" temalı seminer ile İstanbul'da yapılan seminerdir.

-IPRA 1989 sonbahar Konsey Toplantısını İstanbul'da yapmak düşüncesi nasıl gelişti? Seminerin teması nasıl saptandı? Bize açıklar mısınız?

-Toplantının İstanbul'da yapılması kolay olmadı. Bir önceki İstanbul Toplantısı 1979'da yapılmıştı. Üye ülke sayısı gözönünde tutulursa, 10 yıl kısa bir ara sayılabilir. Konu ilk kez gündeme 1984 Atina toplantısında geldi. Bunu izleyerek, 1986 baharında Stokholm'de geçmiş Yö-

netim Kurulu üyesi ve seminerlerden sorumlu Charles van der Straten ve benim aramda 1989 Sonbahar toplantısının İstanbul'da yapılması yolunda bir prensip kararına varıldı. Daha sonra, 1987'de Harare'de yapılan Konsey Toplantısında bu karar kesinleşti ve ardından IPRA Türkiye Grubu ve İstanbul Halkla İlişkiler Derneği olarak yaptığımız yazılı müracaat ile resmiyet kazandı.

Seminerin izlediğiniz yapısı da, çeşitli aşamalardan geçerek oluştu. Stokholm aşamasında seminerin teması sadece bir düşünceden ibaretti. Harare'den sonra, Milli Koordinatör sıfatı ile, önce bir taslak hazırladım. Bu çeşitli vesilelerle yurt içinde ve dışında meslektaşlarla tartışıldı. *Arkası 8. Sayfada*

Basın meslek ilkelerinin 4. ve 5. maddelerinin tartışılması amacıyla Basın Konseyi'nce düzenlenen sempozyumda, "eleştiri sınırlarının ötesinde hakaret, küçük düşürme, aşağılama ve özel yaşam" konularının çerçevelerindeki belirsizliğe dikkat çekildi. İlkelerin Türkiye ve diğer ülkelerdeki tüm bilimsel, hukuksal verilerin ışığında, daha özgürlükçü bir tutumla "saydam ve kesin" olarak saptanması gerektiği bildirilirken, "Bu tür bir çalışma basında ortak bilinç oluşturabilir." denildi.

Basın Konseyi'nce Türkiye Spor Yazarları Derneği'nin Levent'teki tesislerinde 7. Kasım günü gerçekleştirilen ve Prof.Dr. Selahattin Sulhi Tekinay, Cumhuriyet Gazetesi yazarlarından İlhan Selçuk ile Sabah Gazetesi başyazarı Güngör Mengi ve Prof.Dr. Niyazi Öktem'in katıldığı sempozyumda, "kişi ve kuruluşları eleştiri sınırlarının ötesinde küçük düşüren, aşağılayan veya iftira niteliği taşıyan ifadeler yer verilmez." biçimindeki 4. maddeyle, "kişilerin özel yaşamının kamu çıkarlarının gerektirdiği durumlar dışında yayın konusu olamayacağı" yolundaki 5. madde tartışıldı.

Prof.Dr. Selahattin Sulhi Tekinay basının "eleştirme" işlevinin yanısıra, haber verme, uyarma, kamuoyu oluşturma ve toplum yararını savunma gibi çok önemli başka işlevlerinin de bulunduğunu vurgularken, "oysa 4. maddede yalnızca (eleştiri sınırları) denilmiştir. Ayrıca eleştiri, ne zaman eleştiridir de hakaret değildir? 4. maddede basının tüm işlevlerinin sınır olarak gösterilmesi gerekir." diye konuştu. "Haksız" sözcüğünün de mutlaka bu maddeye eklenmesi gerektiğini savunan Prof.Dr. Tekinay, "eklenmediği takdirde z. z. c en önemli misyonunu, haber verme işlevini yerine getirmekten ahkonabilir." görüşünün altını çizdi.

İlhan Selçuk-4. ve 5. maddeleri "sert" bulunduğunu, ilkelerin daha özgürlükçü bir tutumla ele alınması gerektiğini belirterek, "ilkeler saydamlaştırılmalı ve çerçeveleri daha net çizilmeli" dedi. Türkiye'nin Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Bildirisiyle Avrupa Konseyi İnsan Hakları Sözleşmesi'ni imzaladığını hatırlatan Selçuk, "Bizim ülkemizde insan hakları ve haberleşme özgürlüklerinin tam anlamıyla gerçekleştiği söylenemez" biçiminde konuştu.

Batılı ülkelerde devlet adamlarının özel yaşamlarının en ince ayrıntılarına değin gazetelerde sergilendiğini anlatan İlhan Selçuk, "basın meslek ilkeleri düzenlenirken devlet ve hükümet adamlarının korunmasının gereksiz olduğu düşünülmemiştir. Basın Konseyi sade vatandaşların da hakkını koruyacak düzenlemelere gitmelidir. Bir Cumhurbaşkanı siyasete doğrudan girmişse, her gece televizyona çıkıp konuşursa, elbette ki eleştirileri hak etmiştir. Hatta onu eleştirmek basının görevidir." diye konuştu.

Güngör Mengi de, bağımsız yargı ve özgürce oluşacak kamuoyunun, tartışılmakta olan basın meslek ilkelerini berraklaştıracağını söylerken, "Türk basınına konulacak kayıtlamalar, toplumun demokrasi özlemine ters düşmeyecek ölçüde olmak" dedi.

Prof.Dr. Niyazi Öktem ise, konuya basın ahlâkı açısından yaklaşırken, "ba-

Basın Meslek İlkeleri daha özgürlükçü bir tutumla saptanmalı

sın herşeyden önce objektif olmalı, gerçeği dile getirmelidir." biçiminde konuştu. Prof.Dr. Öktem'in konuşmasının özeti dergide yer almaktadır.

"Demokrasilerde Gizlilik Olmaz"

Öteyandan, 19 Kasım günü TV 1'de yayımlanan "Basında Buluşalım" programında yine sözkonusu 4. ve 5. maddeler tartışılırken, "Gazete" muhabirlerinden Sami Başaran'ın ölümüne, Kâmil Başa-

ran'ın bitkisel yaşama girmesine ve Ahmet Altınkaya'nın da ağır yaralanmasına yol açan silâhlı saldırılar kınandı.

Yeni Asır Gazetesi'nden Muammer Yaşar Bostancı "özel yaşamın korunması" düşüncesiyle basının karşısına çıkanların, mutlaka saklamaya çalıştıkları birşeyleri olduğunu savunurken, "basın da bu yüzden gerilerse, vatandaşları bilgilendirme işlevini yerine getirememiş olur." dedi.

Gazetecilere Silahlı Saldırı

"Gazete" muhabirlerinden Sami Başaran'ın ölümüne, Ahmet Altınkaya'nında ağır biçimde yaralanmasına yol açan silâhlı saldırıdan bir hafta sonra, aynı gazetenin "Hızır Servis" köşesinin yöneticisi Kâmil Başaran uğradığı saldırı sonucunda aldığı üç kurşun yarasıyla bitkisel yaşama girdi. Sami Başaran ve Ahmet Altınkaya'yı kurşunlayan Cemal Sincar olaydan 12 gün sonra teslim olurken, Kamil Başaran'ı vuran Hakkı Morgül gazete binası içinde yakalandı. Saldırıları tüm yurttan çeşitli gazetecilik meslek örgütleri, TGS ve siyasi partiler tarafından nefretle kınanırken, başta İstanbul, Ankara, İzmir, Adana ve Bursa olmak üzere birçok ilde gazeteciler protesto yürüyüşleri yaparak ANAP Hükümetini, İstanbul Valisi Cahit Bayar ve Emniyet Müdürü Hamdi Ardalı'yı istifaya çağırdılar.

İLK SALDIRI

Mardin'in Sincar Aşireti, reislerinden Cemal Sincar 31 Ekim ve 4 Kasım günlerinde "Gazete"de çıkan ve bazı şarkıcılarla ilişkisini konu alan haberler hakkında görüşmek üzere telefonla gazeteyi arayarak, bürosunda randevu verdi. Ertesi gün büroya gelen gazeteci Sami Başaran ve Ahmet Altınkaya Sincar tarafından yayım ateşine tutuldu. Saldırı sonucunda Sami Başaran yaşamını yitirirken, Ahmet Altınkaya da ağır yaralandı. Yeraltı dünyasında "eski ülkücü Cemal Ağa" olarak tanındığı söylenen Cemal Sincar, büronun Aksaray Polis Karakolu karşısında olmasına ve silâh seslerinin çevreden duyulmasına karşın kaçmayı başar-

dı, olaydan 12 gün sonra da teslim oldu.

İKİNCİ SALDIRI

Bu saldırıdan bir hafta sonra "Gazete"nin Çağaloğlu'ndaki binasına gelerek "Hızır Servis" yöneticisi Kamil Başaran'ın odasına çıkan Hakkı Morgül, Başaran'ı görünce 13 Kasım günü kendisiyle ilgili yazıların gerçek dışı olduğunu söyledi. Başaran'ın yazılan herşeyin teypte kaydedilmiş olduğu yolundaki sözlerine karşılık "ben adamı büroma çağırıp vurmam. Kendi bürosunda kurşunlanım" diyen Hakkı Morgül, Başaran'a üç el ateş etti, olaydan hemen sonra da yakalandı. Gazeteci Kamil Başaran yaşama savaşı veriyor...

YÜRÜYÜŞLER

Kâmil Başaran'a yöneltilen saldırıdan bir gün sonra, Gazeteciler Cemiyeti önünde toplanan yaklaşık 1500 basın mensubu "Can güvenliği istiyoruz", "Hükümet İstifa", "Vali İstifa" dövizleriyle Valiliğe doğru yürüdü. Gazeteciler alkışlı protestolarla dövizleri Valiliğin bahçesine atarken, panzer ve çok sayıda polislin binayı çevrelediği görüldü.

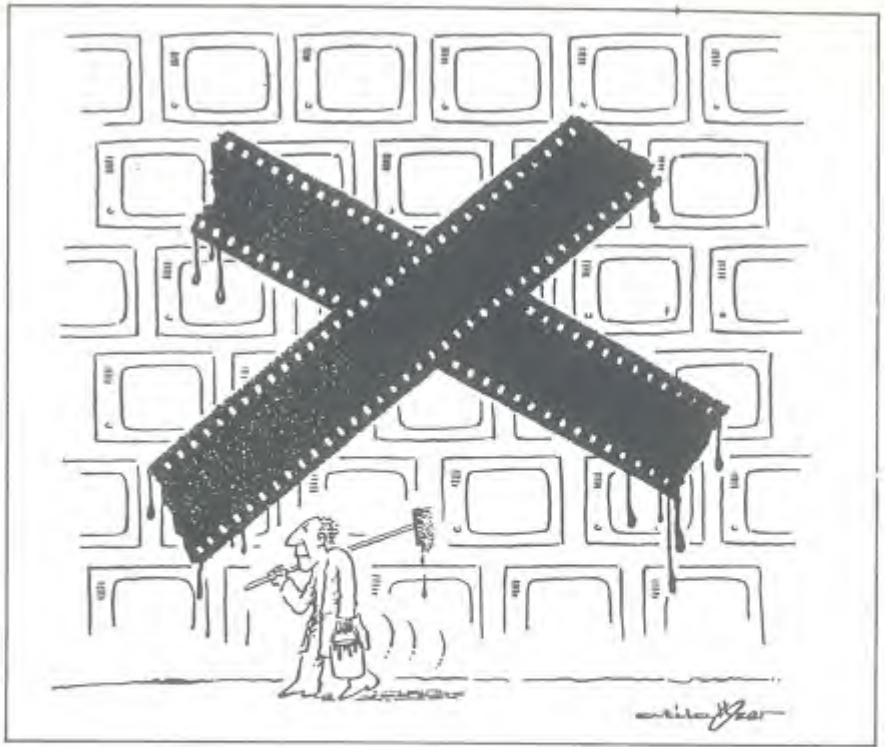
Ankara Güvenpark'ta toplanan yaklaşık 300 gazeteci de Başbakanlığa yürüyerek siyah bir çelenek bıraktı. Polislerce tartaklanan Ankara'lı gazeteciler, İçişleri Bakanlığı önünde de "Bakan İstifa" diye bağırıldılar.

İzmir, Adana, Bursa Samsun ve Denizlideki gazeteciler de saldırıları kınayan protesto yürüyüşleri yaptılar.

Tercüman Gazetesi'nden Yavuz Donat, "demokrasi bir akvaryumdur, içinde yaşayan balıkların gizliliği yoktur." diye konuşurken, meclisteki muhalefet partilerinin görevlerini yapmadığı zamanlarda, basın "muhalefet yapmasının" batı ülkelerinde de yaşanan olağan bir durum olduğu yolunda görüşünü belirtti. Donat, "sokaktaki adam eline silâhı alıp gazetecinin üzerine yürüme cesaretini nereden buluyor?" diye sordu.

A.Ü.Basın-Yayın Y.O.'ndan Doç.Dr. Hasan Bıyıklı da basının kamusal görevleri yerine getirdiğini söyleyerek, "görevin olduğu yerde, birtakım hakların da bulunması gerekir. Hak kullanılırken de yaptırım sözkonusu olmaz. Özgürlükçü demokrasilerde basının görevi, kamuoyunun en sağlıklı biçimde oluşmasına katkıda bulunmaktır." biçiminde konuştu.

Güneş Gazetesi'nden Teoaman Erel ise, "basın ölçsüz yazılar yazarak kendini hedef haline getirmiyor mu?" diye konuşurken, Güneş Gazetesi'nin "asparagas" haberlere karşı bir servis oluşturduğunu söyledi. Gazeteci Kâmil Başaran'ın yazısının "çok sert bulunduğunu" öne süren Erel, "kişileri ileri derecede tahrik eden yazılara meslektaşlar olarak razı değiliz." görüşünü dile getirdi.

Prof.Dr. Niyazi ÖKTEM

- *Gazeteci çağdaş insan değerlerini savunmak zorundadır. Ahlaklı olmak bireysel çıkarların olumsuz bencilliğini aşıp aklın ve vicdanın sesini dinlemektir.*

Ahlakın belki somut bir yaptırımı yoktur. Ahlak bir nevi iç sorumluluğu içermektedir. Bireyin kendi kendine, vicdanına karşı sorumluluğudur bu. "Adam sende böyle sorumluluk nerede kaldı?" diyenler çıkabilir. Ama gelişmiş kafalar, gerçek kültürü özümsemiş insanlar, hümanist değerleri algılayabilenler için ahlaksal iç sorumluluk zecri dış sorumluluktan önemlidir.

Ahlak "iyi" değerini gerçekleştirmektedir. Dürüstlüğü ilke edinmek, yalan ve dolana kaçmamak, objektif, genel geçer, doğru yargıları benimsemek, tutku ve kaptislerin, basit çıkarların tutsaklığından uzaklaşmak, zorda kalana ve insanlığa yardım etmek "iyi" olmak demektir. Ahlaklı olmak bireysel çıkarların katı ve acımasız bencilliğini aşıp aklın ve vicdanın sesini dinlemektir. Böyle davranabilirsek toplumsal yaşam da daha güzel olur. O halde ahlaka uymak aynı zamanda pratik yarar da getirmektedir.

Durumu basın ahlakının konumuzun uygulama alanına aktaralım. Her şeyden önce basın objektif olacaktır, hakikati dile getirecektir. Gerçeği dile getirmeyen, iftira

Basın ve Ahlâk Kuralları

bulunan gerek basın ahlakı, gerek genel ahlak açısından ahlaksız durumuna düşer. Gazeteci çağdaş insansal değerleri savunacak, insana saygı gösterecek, çağdaş insanlık düzeyine ters düşecek kamuoyu oluşturmaları içine girmeyecektir. İnsanı ve insanlığı küçümsemek, alaylı ifadeler kullanmak gerek basın ahlakı, gerekse genel ahlak açısından onaylanabilecek tutumlar değildir.

Basın, özgürlüğe ve özellikle iletişim özgürlüğüne saygılı olmalıdır. İletişim özgürlüğü sadece basının değil aynı zamanda kitlelerin düşünce, istek ve seslerini duyurabilmesini gerektirmektedir. Başka bir anlatımla kitleyi ve halkı pasif bir öge olarak kabul edip, ona tek taraflı görüş vermek iletişim değil iletimdir. Basın sadece iletim değil iletişim içinde olmalıdır. Nasıl bireysel ilişkilerde düşünce ve görüş empoze etmek karşımızdaki insanı hiçe sayan, onun kişiliğini küçümseyen ahlaka aykırı bir tutumsa, aynı şekilde kitleyi veya bireyi hiçe saymak, sesini dinlememek basın açısından benimsenmesi olanaksız bir durumdur.

Demek ki, bireysel yaşamda eleştiri sınırları dışına çıkarak diğerlerini küçümsemek, aşağılamak, iftirada bulunmak ahlak zaafı, olarak

nitelendirilmektedir. Bu basın mensupları açısından daha da özenli bir dikkati gerektiren durumdur.

Yukarıdaki görüşlerden hareketle somut örneklerle bir özeleştiri ortamına geçelim. Aslında toplumun her kesiminde özeleştiri temel bir kurum olmalıdır. Özeleştiri insanları objektifliğe yönelir. Ama maalesef toplumumuzda özeleştiri pek sevilmeyen; en büyük biz veya bizim benimsemiş olduğumuz ilkelerdir. Doğru mu yanlış mı pek tartışmayız.

Kişilerin özel yaşamı

Gelelim özel yaşamın gizliliğine. Özel yaşam ve gizliliği kavramı bireyi değer kabul eden Batı'nın özgürlükçü, liberal ve demokratik rejimlerinde söz konusudur.

Batı demokrasilerinde birey kutsal kabul edilir. Bu nedenle onun özel yaşamı da kutsaldır. Bu rejimlerde amaç birey ve onun mutluluğudur. Devlet ve toplumdaki güçler bireyin özel yaşamında çok dikkatli davranmak mecburiyetindedir. Daha önce gücünün boyutlarını açıkladığımız basın bu alanda çok duyarlı olmalıdır. Burada da işin içine bireysel ahlakı koyacağız. "Sana yapılmasını Arkası 11. Sayfada

İLAD'IN İLK GENEL KURULU YAPILDI.

İLAD' (İletişim Araştırmaları Derneği) nin ilk genel kurulu 21.Ekim günü Kuruçeşme'deki Mülkiyeliler Birliği'nde gerçekleştirildi.

Yapılan seçimler sonucunda Yönetim Kurulu Dr.Hıfzı Topuz (başkan), Alaattin Asna (ikinci başkan), Hüsamettin Ünsal (genel sekreter), Oktay Kurtböke (sayman), Prof.Dr.Korkmaz Alemdar, Prof.Dr.Niyazi Öktem ile Prof.Dr.Aysel Aziz'den oluştu.

Denetim Kurulu üyeliklerine Selâmi Akpınar, Nalân Örki ve Prof.Dr.Tayfun Akgöner, Onur Kuruluna ise Sadun Tanju, Orhan Birgit ve Demirtaş Ceyhun seçildi.

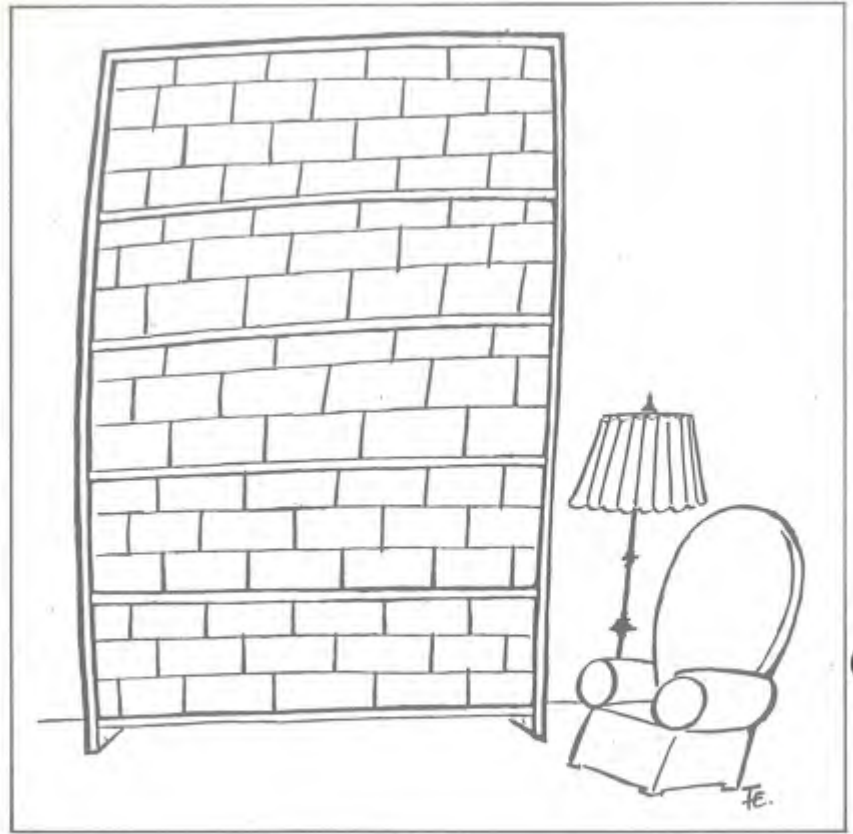
İngiliz basınında Özel yaşama saygı

İngiltere'de kişilerin özel yaşamına saygı ve özel yaşamın gizliliği konusu son haftalarda tartışma konusu olmuştur. Tabloid biçimindeki gazetelerin sık sık kişilerin özel yaşamlarındaki gizlilikleri açıklamaları üzerine bu konuda bir rapor hazırlanmıştır. Hükümet 1990 Mart'ında bu raporu inceleyerek gerekirse bazı önlemler alacaktır.

Basının Kurbanları

Baştarafı 1. Sayfada

Nereden nereye geldik? Bugün magazin yazarları ve stajyer muhabirler kurşunlanıyor. Yabancı ülkelerde var mı bunun örnekleri? Dış dünyaya bakıyoruz, on ay içinde 38 gazeteci öldürülmüş. Ama neden? Nerelerde? Kimi Latin Amerika ülkelerinde, kimi Filistin'de, kimi Güney Afrika'da, kimi İran'da. Ya görev başında ya da özgürlük savaşı verirken kurşunlanmışlar. Bir de Basın Tarihinin ünlü şehitleri var: Jean Jaures'ler, Julius Fucik'ler, Gaston Calmette'ler. Bizde ise vurulanlar magazin yazarları, katiller ise mafia ağalaları. Müthiş bir dengesizlik var. Bütün bunların üzerine eğilmemiz gerekiyor. Kimler sorumlu? Ne yapmalıyız?

IPRA Konseyi

Baştarafı 4. Sayfada

Ciddi program çalışmaları, 1988'de halefimiz Ahmet Ramazanoğlu'nun Başkanlığında Türkiye Organizasyonu İcra Komitesi'nin ve bunun yanısıra Seminer Komitesi'nin kurulması ile başladı. Seminerin temel yapısı Hüsamettin Ünsal, Semiha Baban, Canan Bengiserp ve benden kurulu bu komitede oluştu. Viyana'da IPRA yetkilileri ile yapılan özel toplantılarda İstanbul Programı tümü ile ele alındığında, Seminer de görüldü. Bu toplantının ışığında, Seminer, konuları ve konuşmacıları ile tekrar Seminer Komitesi'ne geldi.

Program giderek son şeklini aldı, sonra Türkçe'ye çevrildi.

-Seminer sonucundan memnun musunuz? Türkiye, Ortadoğu ve Avrupa'ya daha çok yaklaştıracak bir uluslararası iletişim merkezi haline gelebilir mi?

-Doğrusunu söylemek gerekirse Seminer sonucundan çok memnunum diyemem. Seminerin "Avrupa Boyutu" ve "Ortadoğu Boyutu" adlı ilk iki paneli, Türkiye'nin kültür yapısı, tarihi ve coğrafyası ile bu iki alan karşısındaki özel konumunu irdelemek için düzenlenmişti. Önce, Mümtaz Soysal'ın sorunu problemleri ile ele alan nefis "Focus" konuşması,

arkasından sözkonusu iki panelin tebliğleri bildirileri ile bu amaca fazlası ile ulaşıldı.

"Türkiye Boyutu" adlı 3. panelin amacı ilk iki panelin getirdiği verileri iletişim ve Halkla İlişkiler planına indirgeyerek, Türkiye üzerinden nasıl bir uluslararası iletişim sistemi kurulabileceğini araştırmaktı. Bu yabancı ve yerli konuşmacılarının panelde Fransız Büyükelçisi eski ünlü Le Monde yazarı Eric Rouleau dahil, Haluk Şahin yönetiminde ve sırasıyla İsmail Soysal, Altınur Kılıç, Hıfzı Topuz gibi geniş uluslararası deneyimi olan iletişim uzmanlarımız vardı. Konuyu tam bir gerçekçilik, hatta özeleştirici içinde, benim de semineri takdim konuşmamda belirttiğim gibi bir "proposition", bir tartışma bazı olarak ortaya koydular.

Ancak bu tartışma bazından yararlanmak için IPRA'lı meslektaşlarımızdan beklediğimiz soru ve görüşler arzu edilen ölçüde olmadı.

Ne var ki, şimdi ortada önemli bir dökümantasyon var. Buradan hareketle ileride yararlı olacak önemli öneriler geliştirilebilir. Umudum İLAD'ın değerli araştırmacılarının bu konu üzerine eğilmeleridir.

YENİ YAYINLAR

● **Doç.Dr. Ersan İLAL**
*İletişim, Araçları ve Toplum Der
Yayınları, 100 sayfa, 1989*

Ersan İlal bu kitabında iletişim kuramları üzerinde temel bilgileri aktardıktan sonra kitle iletişim araçlarının özellikleri ve getirdikleri değişiklikler üzerinde duruyor, sonra da kitle iletişim araçlarını tarihsel gelişimleri içinde inceleyiyor. Kitap iletişime giriş niteliğinde çok zengin temel bilgileri içeriyor.

● **Muzaffer ŞAHİN**
*Televizyon Yayını ve Toplum
İlişkisi, Ankara, 96 sayfa, 1988*

Panorama dergisinin Ankara bürosunu yöneten Muzaffer Şahin TV Yayıncılığı adlı el kitabında kitle iletişimi üzerinde genel bilgiler verdikten sonra "besleyici yankı" ve "izleyici araştırmaları" üzerinde duruyor.

● **Doç.Dr. Mehmet KESİM**
*Televizyonda Görüntü Alma ve Saklama Sistemleri, Anadolu Üniversitesi,
Açık Öğretim Fakültesi Yayını,
Eskişehir, 62 sayfa, 1989*

Doç.Dr. Mehmet Kesim, Kablo TV Televizyon ve uyduların iletişim teknolojisi açısından toplumsal iletişimdeki boyutu, Anadolu Üniversitesi, Açık Öğretim Fakültesi, 56 sayfa, Eskişehir.

M. Kesim araştırmasının sonunda sonuçları öneriyor:

1- Öncelikle kısa, orta ve uzun bir gelecek için Kablo TV Televizyon ve Uyduların yayıncılığını içine alacak bir plân yapılmalı ve gelişen iletişim teknolojisi paralelinde geliştirilmelidir.

2- Belirli bir dönem sonunda iletişim uydularından daha fazla transponder kiralanmalı ve kalan sayı artırılmalıdır.

3- Bu çerçevede yapılacak bir çalışmada özellikle eğitim kanalı, halka yönelik özel amaçlı yayın kanalları, çocuklara yönelik yayın kanalı ve işitme engelli kişiler için yayın kanallarına yer verilmelidir.

4- Video konferanslar düzenlenmesi için gerekli teknoloji çoğaltılmalı ve özellikle eğitim kuruluşları ve iş çevrelerinin hizmetine sunulmalıdır.

5- Ülkemiz için yeni bir teknoloji olan Uyduların yayıncılığı konusunda gereken elemanların yetiştirilmeleri için, eğitim kuruluşlarında; orta öğretim, önlisans ve lisans seviyesinde bölümler açılmalıdır.

6- Üniversitelerin araştırma birimleri ile ilgili sanayi dallarının işbirliği ile ülke geneli için uydu anteni, uydu alıcıları gibi cihazların geliştirilip üretilmesi sağlanmalıdır.

TEZLER

Düzenli, uyumlu bir toplumsal yaşama ulaşmak zorundayız

**Erhan BÜKER, Televizyonda
Şiddet, Yüksek Lisans Tezi
Anadolu Üniversitesi, Sosyal
Bilimler Enstitüsü - 1988**

Erhan Bük'er'in araştırmasında elde edilen bulgular şöyle sıralanıyor: "Film ve dizelerde gösterilen şiddet oranı % 11,51'dir. Gösterilen şiddet sahnelerinin şiddet biçimlerine göre dağılımı da şöyledir: % 51,79 oranında fiziksel şiddet, % 30,56 oranında sözel şiddet, % 17,65 oranında da ruhsal şiddet.

Yasal olmayan şiddet % 92,15, yasal şiddet ise % 7,85 oranındadır.

Şiddet uygulamada ağırlık erkeklerdedir.

Yerli yapım-yabancı yapım ayırımında da şiddetin oranı bakımında büyük bir fark yoktur."

**Seyhan BAGARDI, Siyasal
Partiler ve Reklamcılık, Yüksek
Lisans Tezi, 1989**

Seyhan Bağardı tezinde siyasal partilerin ilk kez 1977 genel seçimlerinde reklam ajanslarını devreye soktuklarını belirttikten ve uygulamaları inceledikten sonra şu sonuçlara varmaktadır:

Artık Türk siyasal geleneği içinde reklam ajansları gün geçtikçe partilere daha çok hizmet sunmaktadır. Ajansların seçim kampanyalarında danışmanlık hizmetlerinde bulunmasının kampanya başarısını olumlu yönde etkilediği gözlenmiştir. Siyasal partilerin seçim bildirgelerinde yer alan konuları reklam mesajına dönüştürerek hedef seçmen kitlesine sonulmasında reklam ajansları ticari reklamlarda olduğu gibi kampanya aşamalarını takip etmiştir.

Amerika ve Fransa gibi ülkelerde yoğun uygulamaları görülen politik reklam kampanyalarının ülkemizdeki gelişimi de umut verici görünmektedir. Ancak, radyo ve televizyonun devlet tekelinde olması ve politik reklam kabul etmemesi politik kampanyaların en büyük dezavantajıdır.

Bir başka açıdan partilerin reklam kampanyalarına yeterince bütçe ayıramaması eşit bir seçim ortamının oluşmasını olumsuz yönde etkilemiştir.

1987 erken genel seçimleri göstermiştir ki politik reklamların sonuçlarına kesin olarak ulaşılmaya da Türk siyasal geleneğine yeni boyutlar kazandırmıştır.

**Nazife GÜNGÖR, Arabesk Müzik
ve Toplumsallaşma, Yüksek Lisans
Tezi, Ankara Üniversitesi, Sosyal
Bilimler Enstitüsü, 1989**

Arabesk müzik yıllardır ilgi odağı olmasına rağmen kapsamlı araştırmalara konu olmamıştı. N. Güngör'ün araştırması bu çerçevede önemli bir adım oluşturmaktadır.

Güngör'ün çalışması önce arabeski ortaya çıkaran koşulları Cumhuriyet öncesi ve sonrasını ayrı ayrı ele alarak irdetmektedir. Özellikle çok partili dönemdeki gelişmelerin etkisi vurgulandıktan sonra dünyadaki popüler müzik gelişmelerinin altı çizilmektedir. Nazife Güngör daha sonra biçim ve içerik üzerinde durmaktadır.

Güngör'e göre arabesk gibi bir müziksel etkinlikle karşı karşıya kalmamızın nedeni içinde bulunulan toplumsal koşullardır. Ve eğer bu aşılacak isteniyorsa öncelikle düzenli, uyumlu bir toplumsal yaşam biçimine ulaşmak zorundayız.

**Gürsel GÖRGÜLÜ, Türkiye'de
Kitle Araçlarının Trafik Kazalarını
Yansıtma Biçimi, Yüksek Lisans
Tezi, Gazi Üniversitesi, Kazaları
Araştırma ve Önleme Enstitüsü -
1988**

Türkiye'de trafik kazalarından yakınmalar haklı olarak çok, ama önleme çabaları da o ölçüde yetersiz. Gazi Üniversitesi Kazaları Araştırma ve Önleme Enstitüsü bu alanda gerçeklere ışık tutacak, umutlandırıcı çalışmalara olanak tanıyor. Bunlardan biri de Gürsel Görgülü'nün yaptığı trafik kazalarının kitle iletişim araçları tarafından ele alınış biçimini irdeleyen çalışma.

Gürsel Görgülü Anadolu Ajansı, Milliyet, Hürriyet, Cumhuriyet, Güneş, Tercüman ile radyo ve televizyonun trafik kazalarını yansıtma biçimini ele alıyor. İncelemenin ortaya koyduğu bir kaç noktanın altını çizmekte yarar var: Birinci nokta, Türkiye'de trafik kazalarının sayısı konusunda güvenilir bilgi yok. İstatistikler kuşkusuz tutuluyor, ancak bunlar durumu tam olarak yansıtacak kesinlikten uzak. İkinci nokta, kitle iletişim araçları kaza haberlerini eksik olarak yansıtıyor ve bu yansıtma kazaların önemine -can ve mal kaybına- göre değil, "ilginç" olmasına göre yapılıyor.

İletişim araştırma

İLAD BÜLTENİ

İletişim Araştırmaları Derneği adına sahibi:

Hıfzı TOPUZ

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü

Oktay KURTBÖKE

Yıl: 1 Sayı: 2 Kasım 1989

Fiyatı 100 TL. (KDV dahil)

Adres: Yıldız Posta Cd. 10/45

80280 Gayrettepe-İSTANBUL

Telefon: 174 66 43 Fax: (1) 166 73 05

Yapım: MOZAIK BASIM

YAYINCILIK-Çağaloğlu

Piyerloti Cd. 17/1 Çağaloğlu-İSTANBUL

Tel: 516 15 61-516 22 03

Fax: 516 22 04

Geçen ders yılında 69 genç iletişimci mezun oldu

İletişim Eğitimi ve Anadolu Üniversitesi

Kenan ŞANLIER

Anadolu Üniversitesi denilince genel olarak Açıköğretim Fakültesi ve bu fakültenin televizyon ekranlarıyla evlerimizde de yansıyan "uzaktan eğitim" programları akla gelmektedir. Bir başka deyişle bünyesinde 9 fakülte, 6 yüksek okul, 4 enstitü, 1 devlet konservatuarı ve 4 araştırma merkezi bulunan Anadolu Üniversitesi ile Açıköğretim Fakültesi; Açıköğretim Fakültesi ile de televizyonda yayınlanan ders programları özdeşleşmiştir. "Uzaktan eğitim" yöntemiyle gerek "iktisat" ve "iş idaresi" disiplinlerinde verilen lisans eğitimi, gerek ortaöğretim çıkışlı ilköğretim öğretmenlerine yönelik "önlisans" eğitim programı ve gerekse turizm elemanı yetiştirmek üzere uygulamaya konulan sertifika programının basılı materyalinin yanı sıra televizyon kanalıyla ilgili öğrencilerden öteye geniş halk yığınlarına da ulaşması Açıköğretim Fakültesi hakkındaki yaygın kanıyı haklı çıkarmaktadır.

Oysa; Açıköğretim Fakültesi'nin "uzaktan eğitim" modeline dayalı yaygın eğitim programlarından ayrı olarak örgün eğitim programları da bulunmaktadır. 4 bölüm halindeki bu programlarda normal yüzyüze eğitim yapılmakta ve dünyanın iletişim çağına girdiği bir dönemde ülkemizin gereksindiği iletişimciyi yetiştirmeyi amaçlamaktadır.

Açıköğretim Fakültesi, çağımızdaki en yaygın iletişim aracı olan televizyonun ülkemizde yeni yeni yaygınlaşmaya başladığı yıllarda filizlenmiştir. Anadolu Üniversitesi'nin temelini oluşturan ve bugün bu üniversite kapsamında İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi olarak yer alan Eskişehir İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi bünyesinde 1972 yılında "kapalı devre" Televizyon ile Eğitim Enstitüsü'nün kurulması, sonraki yıllarda bunun Sinema ve Televizyon Yüksekokulu'na dönüşmesi "iletişimci eğitimi" konusunda atılan ilk ciddi adımı oluşturmuştur.

Bu yüksek okul, 1979 yılında EİTİA bünyesinde TV ile Öğretim ve Eğitim Fakültesi adını alırken, bir yıl sonra da ilk kez "iletişim" sözcüğü bir bilim kuruluşunun adına girmiş ve "iletişim Bilimleri Fakültesi" olarak sinema ve televizyon konusunda ağırlıklı eğitim vermeye başlamıştır.

Üniversitelerle ilgili yeni yasal düzenlemelerin yapıldığı 1982 yılında ise İletişim Bilimleri Fakültesi, Açıköğretim Fakültesi'ne dönüşerek Anadolu Üniversitesi bünyesinde yerini almıştır.

Öğrenci sayısı içinde bulunduğumuz ders yılında 262 bine ulaşan Açıköğretim Fakültesi, 1982 yılında ülkemizde ilk kez "uzaktan eğitim" modelini uygulamaya başlarken, kısa sürede başarıya ulaşma-

sını, 1972 yılında kurulan "Televizyon ile Eğitim Enstitüsü"nden 1982'de gelinen İletişim Bilimleri Fakültesi'nin oluşturduğu altyapıya borçludur.

Bir yandan Açıköğretim Fakültesi'nin gereksindiği yetişmiş eleman bir yandan da ülkemizin koşulları bu fakülte bünyesinde Sinema ve Televizyon bölümünün yanı sıra "Basım Yayıncılık", "İletişim Sanatları" ve "İletişim Eğitimi ve Planlaması" bölümlerinin de kurulmasını zorunlu hale getirmiştir. Kısacası Açıköğretim Fakültesi, "örgün" bölümleriyle "iletişimci" eğiten bir yükseköğrenim kurumu haline gelmiştir.

Açıköğretim Fakültesi'nin televizyon ve radyoda yayımlanan tüm ders programları, Milli Eğitim Bakanlığının işbirliği ile hazırlanan "TV Okulu", Milli Eğitim ve Turizm Bakanlıklarının işbirliği ile hazırlanan Turizm Eğitimi Sertifika Programı Anadolu Üniversitesi'nin teknik elemanlarıncaya Açıköğretim Fakültesi'nin olanakları ve stüdyolarında gerçekleştirilmiştir. Kaldırım Serçesi, Keşanlı Ali Destanı gibi dramaların çekimi yine bu stüdyolarda yapılmıştır. Ayrıca Sümerbank, Etibank ve Tülomsaş gibi kuruluşlar için hazırlanan eğitim programları ve bazı kuruluşların televizyonda yayımlanan reklamları da Açıköğretim Fakültesinde gerçekleştirilmiş bulunmaktadır.

Bütün bu çalışmalar fakülte bünyesindeki Sinema-Televizyon Bölümü Öğrencilerinin katılımı ile yapılmış, onlara uygulama olanağı sağlanmıştır. Fakülte bünyesinde bu profesyonel çalışmaların yapıldığı stüdyolardan ayrı olarak doğrudan doğruya öğrenciler tarafından kulla-

nılan "öğrenci stüdyoları"da bulunmaktadır.

"Basım Yayıncılık Bölümü" ise salt "basın-yayın" konusunda eğitim vermekte, aynı zamanda baskı sistemlerinden basımevi işletmeciliğine kadar uygulamalı bir eğitimi ön plana çıkarmaktadır. Basım Yayıncılık Bölümü öğrencileri aylık bir gazeteyi tüm aşamalarıyla hazırlamakta; dizgi ve baskı aşamalarını da yakından izlemektedirler. Ayrıca bu bölüm öğrencileri Açıköğretim yaygın bölüm öğrencileriyle iletişim sağlamak amacıyla Fakülte tarafından hazırlanan bir gazeteye ve bir dergi niteliğindeki Anadolu Üniversitesi Haber Bülteni'ne de katkıda bulunmaktadır.

Reklamcılık ve halkla ilişkiler ağırlıklı eğitimin verildiği "İletişim Sanatları" bölümünde de kuramsal derslerin yanı sıra uygulama çalışmaları büyük ağırlık taşımaktadır. Bu bölümün öğrencileri de öğrenimleri süresince gereksindikleri tüm teknik ve elektronik malzemeyi kullanmakta; fotoğraf laboratuvarları, grafik atölyesi, TV stüdyoları gibi ünitelerde çalışmaktadır.

Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi örgün bölümlerinden biri de "Eğitim İletişimi ve Planlaması Bölümü". Ülkemizin için yeni bir alan olan bu dalda kurum ve kuruluşların eğitim birimlerinin örgütlenmesinden bu birimlerin çalışmasının programlanmasına ve bu programların yürütülmesine kadar gereksinim duyulan nitelikli eleman yetiştirilmesi amaçlanmaktadır.

Temel ve ortak amaçları "iletişimci"

Eskişehir'de bir İletişim Kulübü Kuruldu

Kitle iletişimine yönelik eğitim veren, Eskişehir Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi Örgün Bölümleri (Sinema-TV, İletişim sanatları, Basım-Yayıncılık, Eğitim İletişimi ve Planlaması) öğrencileri İletişim Kulübü, adlı bir dernek kurdular.

Gerek kitle iletişiminde, gerekse yüzyüze iletişimde aldıkları teorik bilgileri pratiğe dönüştürmeyi ve bu çalışmalara bölüm arkadaşlarını da ortak emeyi amaçlayan kulüp, özellikle fakülte'deki ilk yıllarında arkadaşlarına iletişimciliği benimsetmeyi hedefliyor.

Kulüp, 1989-1990 öğretim yılında fotoğraf sergisi, tiyatro haftası, sinema günleri, konser ve söyleşiler, staj, tanıtım, disco-night ve yemek organizasyonları düzenleyecek.

İLETİŞİM kulübü bu program doğrultusunda 5 Ekim 1989 tarihinde kulüp amaç ve ilkelerinin tanımlandığı bir tanıtım toplantısı düzenledi. Toplantıya çok sayıda öğretim üyesi ve öğrenci katıldı.

Kulübün çalışmaları arasında kısa metrajlı film ve reklam filmi senaryosu yazımı, yazılı basın derlenen reklam arşivi, grafik çalışmaları, iletişim ile yabancı materyallerin tercümesi, film arşivi oluşturma hazırlıkları yer alıyor.

yetiştirmek olan bu bölümlere nasıl öğrenci alındığını ve nasıl bir eğitim verildiğini ise Anadolu Üniversitesi Rektör Yardımcısı ve Açıköğretim Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Semih Bükler şöyle anlattı:

"Öğrencilerimizi ön kayıt ve özel yetenek sınavı ile aldığımızı öncelikle belirtmeliyim. Yetenek sınavında başarılı olarak bölümlerimize kaydolmuş öğrenciler bir yılı İngilizce hazırlık olmak üzere 5 yıllık lisans eğitimi görmektedirler. Her bölüme alınan öğrenci sayısı 30'u geçmemektedir.

Meslek dersleri genellikle uygulamalar tarafından verilmektedir. Kendi alanlarında ülkemizin önde gelen isimle-

lerinden oluşan uygulamacılar bir yandan dersleri yürütürken diğer yandan da öğrencilerimizi mezuniyet sonrası ortama hazırlamaktadırlar.

Öğrenimleri süresince her türlü ders aracından yararlanma olanağı bulan öğrencilerimizin mezuniyetleri ise ancak hazırladıkları programın başarısı ile gerçekleşmektedir. Sinema Televizyon Bölümü öğrencileri son sınıfta senaryosundan çekimine, hatta kurgusuna kadar bir film hazırlamakta; Basım Yayım Bölümü'nde ise uygulama gazetesi baskı aşamasına kadar öğrenciler tarafından gerçekleştirilmektedir. İletişim Sanatları Bölümü'nde, bir reklam veya halkla ilişkiler kampanyası tüm aşamalarıyla

örgütlenmekte ve uygulamaya konulmaktadır. Eğitim İletişimi ve Planlaması Bölümü öğrencileri ise herhangi bir kurum için geniş kapsamlı eğitim programı -eğitim filmi, seminer, panel, konferans, eğitim amaçlı basılı materyal vs. hazırlamak ve uygulamak durumundadırlar. Özellikle, Eğitim İletişimi ve Planlaması bölümü öğrencilerimizin, eğitim için hedeflenen kitlenin niteliğinin belirlenmesi ve bu kitleye hangi tür materyalle ulaşılabileceğinin saptanması yolundaki çalışmaları da önemlidir. Öğrencilerimiz bu çalışmalarda başarı sağladıkları takdirde mezun olmakta ve eğitilmiş iletişimci olarak istihdamaya hazır hale gelmektedir."

Basın ve Ahlak Kuralları

Baştarafı 7. Sayfada

istemediğin şeyi sen de başkasına yapma" ilkesini benimsersek sanırım yeterli derecede duyarlı davranmış oluruz. Hangimiz özel yaşamımıza girilmesini isteriz? Hangi basın mensubu hangi barda içki içtiğinin, hangi dost ilişkileri içinde bulunduğunun kamuya yansımaları ister? Oysa ki basın her an için kamuya dönüktür.

Basın meslek ilkeleri özel hayatın gizliliğinde bir istisna getirmektedir: "Kamu çıkarı". Evet.. Kamu yararının gerektirdiği yerlerde özel yaşama girilebilmektedir.

Kamu yararı kavramı sosyal devlet ilkesi ile birlikte siyasal ve toplumsal yaşama giren bir kavramdır. Sosyal adaletin gereği olarak, toplumdaki etkili güçler ve işveren karşısında, devlet çalışanı, güçsüzü, bireyi koruyacak onları güçlendirici önlemler alacaktır. Devlet ve toplumdaki etkili güçler, baskı grupları kamunun çıkarını, toplumun yararını gözetmektedir. İnsanların, insanın korunması için bu zorunludur.

Ancak hassas bir dengeyi de ihmal etmemek gerekir. Toplumun yararı korunacak diye kişilerin özel yaşamına yerli yersiz girmek de ahlaka aykırı bir tutumdur. Devleti yönetenlerin özel yaşamı kamu açısından önem taşımaktadır. Devlet yönetimi ahlak ve erdem kavramlarına dayalı olmalıdır. Ahlakın kokuştuğu toplum ve devletlerin tarih sahnesinden silinip gittiğini bilmekteyiz. Yönetenlerin ahlaksal, kültürel yapısı yozlaşıp, düzeyi düşerse halkın bunu bilmesi gerekir. Durumun açıklığa kavuşması kamunun çıkarıdır.

Kamu, özel yaşamında arabeski yeğleyenle, klasik müzik ve kültürden hoşlanan yöneticileri tanımalıdır ki, siyasal tercihini çağdaş kültür değerlerine göre yapabilsin. Kamu, özel yaşamında zevkü-sefanın ön planda geldiği yöneticileri tanımalıdır.

Kamuya mal olmuş kişilerin özel yaşamı ortadadır. Onlar kişilikleri, kültürel yapıları ve özel yaşamlarıyla kamunun gözlerinin önündedirler. Çok dikkatli olmaları gerekir. Kamuya malolanların bir anlamda özel yaşamı yoktur. Onlar ahlaka, dürüstlüğe uygun davranışlarıyla kamuya örnek olacaklardır.

Bu durumda basın onların özel yaşamıyla ilgilenecektir, çünkü işin içinde genelde kamu çıkarı vardır.

Her zaman için gazeteci iftirdan, küçük düşürmeden, aşağılamadan ve yalan haberden kaçınacaktır. Hatta kamuya malolanlar açısından gazeteciler bu bağlamda daha da özenli bir dikkat içinde olmalıdırlar.

Sonuç olarak diyebiliriz ki, Basın

Meslek İlkelerinin 4. ve 5. maddelerindeki ahlak kuralları felsefesi kavram ve olgu olan bireysel ahlaktan kaynaklanmaktadır.

Kültür, felsefe ve yüksek değerlere yönelik eğitim yapmadığımız, kitleleri teknik ve maddi menfaatlere doğru sürüklediğimiz ölçüde toplum ahlaki yerleştirmek çok güç olacaktır.

Bundan biz başta eğitimciler, siz gazeteciler temel sorumluluğu taşımaktayız. Devletin sorumluluğu kuşkusuz hepimizin üstünde ve ötesindedir; özellikle devlet sosyal devletse..

Bu yazı arkadaşımız Prof. Dr. Niyazi Öktem'in Basın Konseyi'nin düzenlediği toplantıda yaptığı konuşmadan özetlenmiştir.

Türk Basınında Kıbrıs

Baştarafı 1. Sayfada

eksiklikler taşımaktadır. Gazetelerin Kıbrıs muhabirleri daha çok resmi çevrelerden kaynaklanan haberlerle sınırlı kalmaktadırlar. Gazeteler arasında bir rekabet de yok. Daha iyi haber elde etme, daha değişik konulara el atma, bir haberi derinleştirme gibi kaygılar taşımamaktadırlar. Dolayısıyla bütün gazetelerde aynı gün, çoğu kez aynı başlıklarla, aynı haberler çıkmaktadır. Gazetelerin Kıbrıs haberlerini biçimlendiren daha çok TAK ajansı olmaktadır. TAK Kuzey Kıbrıs'ta resmi haber ajansıdır ve haberlere resmi anlayışla yaklaşmaktadır.

Gazetelerin merkezlerinde Kıbrıs'la ilgili bilgi eksikliği olduğu anlaşılmaktadır. Birçok haberde yer ve isim yanlışlıklarına sıkça rastlanmaktadır. Şehir ve bölge isimlerinden, parti liderlerinden, başbakanın ismine kadar yapılan yanlışlıkların nedeni gazete merkezlerinde çalışanların Kıbrıs konusundaki bilgisizliğidir.

Türkiye basını genelde dış ülke-

lerde yaşayan T.C. vatandaşlarına büyük ilgi göstermekte ve sık sık onların haberlerini vermektedir. Ancak Kıbrıs'ta nedense kaçınılmazdır.

Öte yandan Kıbrıs, Türkiye basını için herhangi bir dış haber kaynağı değil, Türkiye'nin çok yönlü, tarihsel ilişkiler içinde olduğu bir ülkedir.

İşte bu noktada -gereğesi ne olursa olsun- Türkiye basını görevini yerine getirmiyor. Kıbrıs haberleri belli, dar kalıplardan süzülerek Türkiye okuruna aktarılıyor. Türkiye basınına Kıbrıs konusunda sınırlanan, dıştan -resmi mercilerden- gelen müdahaleler değildir. Basının kendi içinde adeta bir oto-sansür anlayışı Kıbrıs'ın objektif yansıtılmasını engellemektedir. Gerçekler ve özellikle değişen gerçekler, Türkiye basınına Kıbrıs'a yönelik anlayışını değiştirmesini gerektirmektedir.

Yukarıdaki yazı İstanbul Basın Yayın Yüksek Okulu'nda doktora öğrencisi İbrahim Özeçer'in "Türk Basınında "Kıbrıs" adlı yüksek lisans tezinden özetlenmiştir.

Geçen ders yılında 69 genç iletişimci mezun oldu

İletişim Eğitimi ve Anadolu Üniversitesi

Kenan ŞANLIER

Anadolu Üniversitesi denilince genel olarak Açıköğretim Fakültesi ve bu fakültenin televizyon ekranlarıyla evlerimizde de yansıyan "uzaktan eğitim" programları akla gelmektedir. Bir başka deyişle bünyesinde 9 fakülte, 6 yüksek okul, 4 enstitü, 1 devlet konservatuarı ve 4 araştırma merkezi bulunan Anadolu Üniversitesi ile Açıköğretim Fakültesi; Açıköğretim Fakültesi ile de televizyonda yayınlanan ders programları özdeşleşmiştir. "Uzaktan eğitim" yöntemiyle gerek "İktisat" ve "iş idaresi" disiplinlerinde verilen lisans eğitimi, gerek ortaöğretim çıkışlı ilkökul öğretmenlerine yönelik "önlisans" eğitim programı ve gerekse turizm elemanı yetiştirmek üzere uygulamaya konulan sertifika programının basılı materyalinin yanı sıra televizyon kanalıyla ilgili öğrencilerden öteye geniş halk yığınlarına da ulaşması Açıköğretim Fakültesi hakkındaki yaygın kaniyi haklı çıkarmaktadır.

Oysa; Açıköğretim Fakültesi'nin "uzaktan eğitim" modeline dayalı yaygın eğitim programlarından ayrı olarak örgün eğitim programları da bulunmaktadır. 4 bölüm halindeki bu programlarda normal yüzyüze eğitim yapılmakta ve dünyanın iletişim çağına girdiği bir dönemde ülkemizin gereksindiği iletişimciyi yetiştirmeyi amaçlamaktadır.

Açıköğretim Fakültesi, çağımızdaki en yaygın iletişim aracı olan televizyonun ülkemizde yeni yeni yaygınlaşmaya başladığı yıllarda filizlenmiştir. Anadolu Üniversitesi'nin temelini oluşturan ve bugün bu üniversite kapsamında İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi olarak yer alan Eskişehir İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi bünyesinde 1972 yılında "kapalı devre" Televizyon ile Eğitim Enstitüsü'nün kurulması, sonraki yıllarda bunun Sinema ve Televizyon Yüksekokulu'na dönüşmesi "iletişimci eğitimi" konusunda atılan ilk ciddi adımı oluşturmuştur.

Bu yüksek okul, 1979 yılında EİTİA bünyesinde TV ile Öğretim ve Eğitim Fakültesi adını alırken, bir yıl sonra da ilk kez "iletişim" sözcüğü bir bilim kuruluşunun adına girmiş ve "iletişim Bilimleri Fakültesi" olarak sinema ve televizyon konusunda ağırlıklı eğitim vermeye başlamıştır.

Üniversitelerle ilgili yeni yasal düzenlemeler yapıldığı 1982 yılında ise İletişim Bilimleri Fakültesi, Açıköğretim Fakültesi'ne dönüşerek Anadolu Üniversitesi bünyesinde yerini almıştır.

Öğrenci sayısı içinde bulunduğumuz ders yılında 262 bine ulaşan Açıköğretim Fakültesi, 1982 yılında ülkemizde ilk kez "uzaktan eğitim" modelini uygulamaya başlarken, kısa sürede başarıya ulaşma-

sını, 1972 yılında kurulan "Televizyon ile Eğitim Enstitüsü"nden 1982'de gelinen İletişim Bilimleri Fakültesi'nin oluşturduğu altyapıya borçludur.

Bir yandan Açıköğretim Fakültesi'nin gereksindiği yetişmiş eleman bir yandan da ülkemizin koşulları bu fakülte bünyesinde Sinema ve Televizyon bölümünün yanı sıra "Basım Yayıncılık", "İletişim Sanatları" ve "İletişim Eğitimi ve Planlaması" bölümlerinin de kurulmasını zorunlu hale getirmiştir. Kısacası Açıköğretim Fakültesi, "örgün" bölümleriyle "iletişimci" eğiten bir yükseköğretim kurumu haline gelmiştir.

Açıköğretim Fakültesi'nin televizyon ve radyoda yayımlanan tüm ders programları, Milli Eğitim Bakanlığının işbirliği ile hazırlanan "TV Okulu", Milli Eğitim ve Turizm Bakanlıklarının işbirliği ile hazırlanan Turizm Eğitimi Sertifika Programı Anadolu Üniversitesi'nin teknik elemanlarınca Açıköğretim Fakültesi'nin olanakları ve stüdyolarında gerçekleştirilmiştir. Kaldırım Serçesi, Keşanlı Ali Destanı gibi dramaların çekimi yine bu stüdyolarda yapılmıştır. Ayrıca Sümerbank, Etibank ve Tülomsaş gibi kuruluşlar için hazırlanan eğitim programları ve bazı kuruluşların televizyonda yayımlanan reklamları da Açıköğretim Fakültesinde gerçekleştirilmiş bulunmaktadır.

Bütün bu çalışmalar fakülte bünyesindeki Sinema-Televizyon Bölümü Öğrencilerinin katılımı ile yapılmış, onlara uygulama olanağı sağlanmıştır. Fakülte bünyesinde bu profesyonel çalışmaların yapıldığı stüdyolardan ayrı olarak doğrudan doğruya öğrenciler tarafından kulla-

nılan "öğrenci stüdyoları"da bulunmaktadır.

"Basım Yayıncılık Bölümü" ise salt "basın-yayın" konusunda eğitim vermemekte, aynı zamanda baskı sistemlerinden basımevi işletmeciliğine kadar uygulamalı bir eğitimi ön plana çıkarmaktadır. Basım Yayıncılık Bölümü öğrencileri aylık bir gazeteyi tüm aşamalarıyla hazırlamakta; dizgi ve baskı aşamalarını da yakından izlemektedirler. Ayrıca bu bölüm öğrencileri Açıköğretim yaygın bölüm öğrencileriyle iletişim sağlamak amacıyla Fakülte tarafından hazırlanan bir gazeteye ve bir dergi niteliğindeki Anadolu Üniversitesi Haber Bülteni'ne de katkıda bulunmaktadır.

Reklamcılık ve halkla ilişkiler ağırlıklı eğitimin verildiği "İletişim Sanatları" bölümünde de kuramsal derslerin yanı sıra uygulama çalışmaları büyük ağırlık taşımaktadır. Bu bölümün öğrencileri de öğrenimleri süresince gereksindikleri tüm teknik ve elektronik malzemeyi kullanmakta; fotoğraf laboratuvarları, grafik atölyesi, TV stüdyoları gibi ünitelerde çalışmaktadır.

Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi örgün bölümlerinden biri de "Eğitim İletişimi ve Planlaması Bölümü". Ülkemizin için yeni bir alan olan bu dalda kurum ve kuruluşların eğitim birimlerinin örgütlenmesinden bu birimlerin çalışmasının programlanmasına ve bu programların yürütülmesine kadar gereksinim duyulan nitelikli eleman yetiştirilmesi amaçlanmaktadır.

Temel ve ortak amaçları "iletişimci"

Eskişehir'de bir İletişim Kulübü Kuruldu

Kitle iletişimine yönelik eğitim veren, Eskişehir Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi Örgün Bölümleri (Sinema-TV, İletişim sanatları, Basım-Yayıncılık, Eğitim İletişimi ve Planlaması) öğrencileri İletişim Kulübü, adlı bir dernek kuruldu.

Gerek kitle iletişiminde, gerekse yüzyüze iletişimde aldıkları teorik bilgileri pratiğe dönüştürmeyi ve bu çalışmalara bölüm arkadaşlarını da ortak etmeyi amaçlayan kulüp, özellikle fakülte'deki ilk yıllarında arkadaşlarına iletişimciliği benimsetmeyi hedefliyor.

Kulüp, 1989-1990 öğretim yılında fotoğraf sergisi, tiyatro haftası, sinema günleri, konser ve söyleşiler, staj, tanıtım, disco-night ve yemek organizasyonları düzenleyecek.

İLETİŞİM kulübü bu program doğrultusunda 5 Ekim 1989 tarihinde kulüp amaç ve ilkelerinin tanımlandığı bir tanıtım toplantısı düzenledi. Toplantıya çok sayıda öğretim üyesi ve öğrenci katıldı.

Kulübün çalışmaları arasında kısa metrajlı film ve reklam filmi senaryosu yazımı, yazılı basın derlenen reklam arşivi, grafik çalışmaları, iletişim ile yabancı materyallerin tercümesi, film arşivi oluşturma hazırlıkları yer alıyor.

ABD'de Video-Kasetler Kablolu TV'nin korkulu rüyası

Birleşik Amerika'da evlerinde televizyonu olanların yaklaşık % 50'si kablolu TV şebekelerine abone olmuş durumdadır. Abonman türlerine göre şebekeler şu gruplara ayrılıyor:

1- "Pay-TV": Abonmanlı TV şebekeleri

— Bunların en güçlüsü Home Box Office (HBO) 1972'de kuruldu. Bugün 18 milyon abonesi var. Kablolu şebekelere abone olanların % 75'i HBO'yu izliyor. Başlangıçta Time-Life grubunun bir yan kuruluşu olarak ortaya çıkan HBO 1984'te bağımsızlığını kazandı.

— Showtime-The Movie Channel (Showtime-TMC) ikinci durumda bulunuyor. Abone sayısı 6 milyon.

2- "Pay-per-view (PPV) şebekeleri

Bu şebekelere abone olanlar izledikleri programlara göre ücret ödüyorlar. Televizyon kutusuna kartlarını soktukları zaman görüntü çıkıyor ve saat işlemeye başlıyor. Kablolu TV abonelerinin sadece % 10'u bu şebekelere abone olmuş, ama bu oran gittikçe yükseliyor. Tarifeler programların önemine göre ayarlanıyor. Sıradan bir filmin tarifesinin 3-4 dolar olmasına karşılık olağanüstü bir program 30-40 dolara izlenebiliyor. Örneğin boks maçlarının tarifesi çok yüksek.

ATILA ÖZER'E YUGOSLAV'YADAN ÖDÜL

Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi grafik bölümü öğretimi üyelerinden ve İLAD üyesi arkadaşımız Yrd.Doç. Atilla Özer, Yugoslavya'da yayımlanan "OSTEN" adlı gülmece gazetesinin açtığı karikatür yarışmasında "jüri özel ödülü" verildi. Daha önce de çeşitli uluslararası yarışmalarda ödül alan Atilla Özer, Cumhuriyet Gazetesi'nin düzenlediği Yunus Nadi Armağanı yarışmasında karikatür dalında üçüncü olmuştur.

Yeni Bir TV Sistemi: Videoway

Kanada'da Videoway adlı yeni bir televizyon sisteminin yürürlüğe konduğu bildiriliyor. Bu sistemde kablolu aboneler bir programı izlerlerken ellerindeki uzaktan kumandalı bir araçla diledikleri bölümleri yeniden ekrana getirebilecekler. Örneğin bir maçtaki bir ayrıntıyı, ya da gazetede bir haberin ayrıntılarını ekrana getirebilecekler.

Bu sistem ilk olarak Montreal'da yalnız 800 meskene yerleştirilmiş, ama 1992'de abone sayısının 250 bine ulaşması bekleniyor.

3- "Basic" kablolu şebekeler

Bunlar abonelerden ücret almıyor, reklam gelirleriyle geçiniyorlar. Başlıcaları şunlar:

- TBS: CNN (Cable News Network)'un kurucusu Ted Turner'in kurduğu bu şebeke en büyük şebeke sayılıyor.
- USA Network
- A and B (Arts and Entertainment)

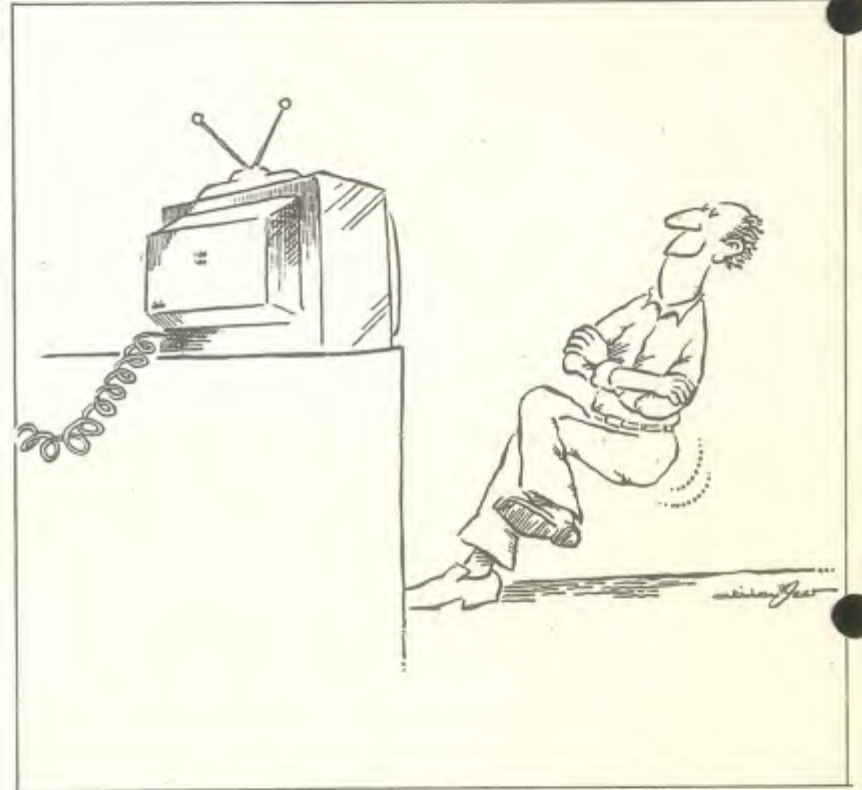
BUNALIM

Birinci gruptaki "Pay TV" şebekelerinin şimdi bir bunalıma girdikleri belirtiliyor. Bunun üç önemli nedeni var: Birincisi ücretsiz "Basic" şebekesinin

rekabeti; ikincisi "Pay-per-view" şebekelerinin üstünlüğü; üçüncüsü de video-kasetlerin piyasaya egemen olmaları.

Video salgını bütün Birleşik Amerika'yı kaplamış durumda. Meskenlerin % 60'ında video var. 1987'de Amerikalılar 65 milyon video-kaset satın almışlar, 2 milyar da kaset kiralamışlar. Yeni filmler sinemalarda oynatılmaya başlar başlamaz kasetleri de piyasaya çıkartıyor. Bu gelişme "Pay TV" lere büyük darbe indiriyor.

Bu rekabet karşısında Showtime şebekesi de "Viewer's Choice" adlı yeni bir sistem kurmuş. Onlar da aynı yöntemi uyguluyorlar.

Amerika'da Bilgisayar Ortaklıkları güç durumda

Amerika'nın ünlü bilişim ortaklıklarının büyük bunalım içinde bulunduğu bildiriliyor. Le Monde gazetesinin verdiği bir habere göre IBM ve DEC (Digital Equipment) firmaları son üç ayda kazançlarının % 30'unu yitirmişler. Unisys firmasının kazancında da aynı dönemde 648 milyon dolarlık bir düşme olmuş. NCR, Prime Computer ve Wang firmaları da aynı dönemde çok kötü sonuçlar elde etmişler. Bunlara karşılık Control Data ve Apple firmalarının kazançlarında artışlar kaydedilmiş.

Gazete bu bunalımların nedenlerini Amerikan pazarındaki durgunlukta, dolar kurunun yüksek olmasında ve mini-bilgisayar satışlarındaki azalmalarda görüyor.

Japon bilişim endüstrisinde ise gelişmeler olduğu açıklanıyor. Fujitsu firması son üç ayda % 6,7, Toshiba % 47, Mitsubishi ise % 85 oranında artış elde etmişler. Japonların Avrupa pazarlarında da gelişmeleri belirtiliyor. Bu artış 1987'de 12 milyar dolardan 1988'de 17 milyar dolara yükselmiş.